

Norrland

Tretton konstnärer från den norra regionen på Luleå konsthall

Norrland. Är det fortfarande okej att använda det namnet för att beteckna hela den stora landyta som börjar ända nere vid Dalälven och fortsätter upp tills Sverige tar slut? Frågar du mig så svarar jag genom att dra in lite luft, det låter som ssssju och betyder ja. Men frågan är och har kanske alltid varit infekterad. Vissa vill att vi omedelbart slutar klumpa ihop Gävlebor med folk från Kiruna medan andra värdesätter norrländskheten som en viktig identitetspusselbit och gärna ser ett bildande av egen republik. Jag vet en kille som har tatuerat NORR på ena handens fingrar och LAND på den andra. Begreppet har alltså relevans för några av oss som bor här. Ändå är det något som skaver lite med temat för den aktuella utställningen på Luleå konsthall. Risker med att börja tala om en regional identitet är att vi rör oss farligt nära nationalismens idé om att folk från olika platser är si och är så. Visst präglar den låga befolkningstätheten oss, och den gemensamma erfarenheten av det orimliga i att ha alla naturresurser men inget kapital. Norrlänningen finns, men ett av den aktuella utställningens uttalade syften är att bredda bilden av vem hen är. Därför har tretton konstnärer från alla de fem län som ingår i Norrland bjudits in till en gemensam manifestation av vad det kan innebära att leva här.

Det är i huvudsak en väldigt allvarlig utställning. Tunga teman blandas, här finns bland annat två av Anders Sunnas stora målningar som skildrar hur den svenska kolonialmakten drabbat samer historiskt och hans egen familj än idag. Tanken om ett norrländskt "vi" försvåras av att vissa kommit som förtryckare medan andra blivit rånade på allt. I Sunnas bilder gestaltas staten och i synnerhet Länsstyrelsen som ansiktslösa brunskjortor med landskapsvapnen som armbindlar. En som också brottas med den svenska byråkratin är Magdalena Nordin, som medverkar i utställningen med ett filmat samtal mellan henne och Lärarnas A-kassa. Videon flankeras av upphängda brev från kassan i långa rader. Med ett torrt och hjärtlöst språk förklarar de att hon har en månad på sig att betala tillbaka ett sexsiffrigt belopp, eftersom de kommit på henne med att sitta i en ekonomisk förening som inte gått med vinst på tio år. Skratta eller gråta?

Flera av konstnärerna skildrar migration och de nya norrlänningar som, på många gånger farliga vägar, tagit sig hit. Janne Björkman medverkar med en installation som med text, ljud och foton visar det berörande inre livet hos en ung man som flytt från Iran på en väg så lång, så svår. Rawaa Khishi har målat sin egen resa från krigets Syrien med den fasansfulla passagen över Medelhavet och Anton Ciurar ställer (med hjälp av Johannes Samuelsson) ut kaminer som han svetsat ihop åt fattiga EU-migranter. Det gläder mig att utställningen präglas av ett medvetet urval som lär få identitetspolitikens motståndare att gnissla tänder. Luleå konsthall visar att de tycker att nyanländas historier också räknas som norrländska berättelser, något som borde vara självklart men tyvärr inte alltid tas med i beräkningen.

När jag går runt i utställningens tre stora rum undrar jag inför många av verken på vilket sätt de exakt handlar om Norrland. Många av de scener som utspelar sig i de olika konstverken skulle lika gärna kunna vara hämtade från Svealand eller Götaland. Men att kräva att norrländska konstnärers verk ska kunna kännas igen som norrländska är lika orimligt som att svensk konst ska måsta ha något specifikt svenskt över sig.

Det enda verket i utställningen som faktiskt bekräftar bilden av Norrland som glest, förfallet och öde är Erik Mikael Gudrunssons *Resa i Linnés fotspår*. Verket är en installation av 87 fotografier som tagits på en nutida resa längs samma väg som Carl von

Linné beskrivit i sin resedagbok *Iter Lapponicum* ("Lappländska resan") från 1732. Kraftgator, långa ödevägar kantade av ändlös skog, igenvuxna diken och nedlagda industrier är vad som möter resenären idag. Det må vara en schablonbild men det är oerhört viktigt att den också får vara med, eftersom det faktiskt är så det ser ut på många håll. En liten pärla som också skildrar granarna och björkarna är Sara Helene Geddas fanzine *Huvudet fullt av skog* som visas lite undanskymt i utställningen. I de svartvita blyertsteckningarna finns dock också en massa mänsklig värme som bot mot ödsligheten.

Slutligen vill jag tala om Sara-Vide Ericsons imponerande bilder av livet i den gamla skola som hon ärvt utanför Alfta i Hälsingland. Hon målar människor och ting med stor uppmärksamhet och skicklighet. Ett utedass där sittbrädan som omsluter det gapande svarta hålet draperats i ljusblå plastfilm blir lika betagande som en väldigt självfullt målad mintgrön klänning som hängts upp på en gammal fågelbur. Det förvånar mig att så vardagliga ting kan utstråla en sådan helighet. Det påminner mig om den fiktiva målargubben Klingsor i Torgny Lindgrens bok med samma namn, han var helt besatt av att hitta själen i de till synes döda tingen. I Ericsons målningar känner jag igen återvändarens friska och hungriga blick på allt som är vackert och rått i hembygden och suget efter rötterna. Det är härligt.

Det finns egentligen inget konstverk och ingen konstnär i den här utställningen som jag direkt ogillar. Upplägget är bra och trots att hela idén kan kännas lite tveksam och exotiserande så är det nog bra att få brottas lite med frågeställningarna. Av mig får utställningen Norrland fyra av fem dunkar hembränt.

Text och foto: Alveola Ämting

Volym 2016-09-26